

İlkokul İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersinde Dijital Öyküleme Uygulamaları *

Kader Mangal ¹, Nuray Kurtdede Fidan ²

Öz

Bu araştırmada, ilkökul dördüncü sınıf İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde dijital öykülemenin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ve derse yönelik tutumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, 2018-2019 eğitim öğretim yılında bahar döneminde, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bir devlet ilkökulu öğrencilerinden dördüncü sınıfa devam etmekte olan 44 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada gömülü desende karma yöntemler araştırması kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilere uygulama boyunca günlükler tutturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Çocuklar İçin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri” ve “İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Tutum Ölçeği” kullanılmış ve öğrenciler ile araştırmacı günlük tutmuştur. Araştırmada, Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, bağımlı, bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda, deney grubunda uygulanan dijital öykülemenin kontrol grubunda uygulanan öğretim programda yer alan yöntem ve tekniklerinden öğrencilerin derse yönelik tutumu ve girişimcilik eğilimleri açısından daha etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin ilgili dersin Uzlaş Ünitesi ile ilgili derse yönelik tutumunda ve girişimcilik eğilimlerinde dijital öykülemenin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günlüklerin betimsel analizi sonucunda çoğu öğrencinin dijital öykülemeye dayalı derse ilişkin olumlu görüşlere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Dijital öyküleme
Girişimcilik eğilimi
İlkokul
İnsan hakları
Yurttaşlık ve demokrasi dersi
Tutum

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 01.02.2021
Kabul Tarihi: 04.01.2022
Elektronik Yayın Tarihi: 04.02.2022

DOI: 10.15390/EB.2022.10540

* Bu makale Kader Mangal'ın Nuray Kurtdede Fidan danışmanlığında yürüttüğü " İnsan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersinde dijital öyküleme etkinliklerinin öğrencilerin girişimcilik becerilerine ve derse yönelik tutumlarına etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ T. C. Millî Eğitim Bakanlığı, Sandıklı Menteş İlkokulu, Türkiye, kader_mangal@hotmail.com

² Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, nkurt@aku.edu.tr

Giriş

Herhangi bir konu hakkında bilgisayar tabanlı araçların kullanılarak dijital hikayelerin oluşturulması olan dijital öyküleme hem öğrenciler ve hem de eğitimciler için eğitimde yararlanılan güçlü bir öğretim aracı haline gelmiştir (Meadows, 2003; Robin, 2006; Wu ve Chen, 2020). Dijital öyküler, metinler, görüntüler, sesler gibi çeşitli multimedya kaynaklarını birleştirilerek oluşturulur (Chung, 2007; Lambert, 2013; Robin, 2006). Bu multimedya kaynakların birleştirilmesiyle oluşan öyküler, geleneksel hikâye anlatımına yeni ve sanatsal bir boyut kazandırır (Xu, Park ve Beak, 2011). Böylece öyküler, klasik hikayelerden modern hikayelere (Rule, 2010) ve sanatsal, estetik ve yaratıcı bir ürüne dönüşür (Sawyer ve Willis, 2011). Dijital öykülemede öyküyü oluşturan bireyler, öyküyle etkileşime giren, ona şekil veren, bilgi teknolojilerini ve bilgisayarı ortalama olarak kullanabilen kişidir (Dorner, Grimm ve Abawi, 2002).

Dijital öyküler, öğrencilerin teknoloji/medya okuryazarlıklarının gelişmesinde genellikle eğitimsel fayda olarak belirtilen ve öğretmenler tarafından her yaştaki öğrenciler için kullanılan (Garcia ve Rossiter, 2010) önemli bir öğretim yaklaşımıdır (Wu ve Chen, 2020). Öğretmenler dijital öyküleri bir fikrin sunulmasında, bir sürecin gösterilmesinde ve bazı konularda bir içeriğin sunulmasında (Wang ve Zhan, 2010) veya öğrenme ortamlarında teknoloji aracılığıyla öğrencileri aktif katılımcılar yapmak amacıyla (Robin, 2006) kullanabilirler. Dijital öyküler; öğrencilerin dil becerilerinin gelişmesi için kullanılmakla birlikte, öğrencilerde 21. yüzyıl becerilerinin (iş birliği, teknoloji kullanımı vb. gibi) gelişmesine de yardımcı olmaktadır (McLellan, 2006). Dijital öyküler, birçok iletişim ögesi ve dijital kaynaklar işe koşulduğu için bilgiyi özümseme, başka bilgilerle bağlantı kurma ve bilgiyi yapılandırma gibi istenilen özelliklere ulaşmada bireylere birçok katkı sağlamaktadır (Garrety ve Schmidt, 2008). Öğrencilerin çoklu okuryazarlık becerileri dijital öyküler ile kültürel açıdan zengin mesajların nasıl üretilebileceğini, dağıtılabilceğini ve farklı izleyiciler tarafından çeşitli şekillerde yorumlanabileceğini öğrendikçe gelişir (Vogradova, Linville ve Bickel, 2011).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğrenme ortamlarında dijital öykülemenin birçok katkısı belirlenmiş ve öğrencilerin farklı beceriler geliştirdiği tespit edilmiştir. Dijital öyküleme öğrencilerin motivasyonunu artırmakta, iletişim becerilerini geliştirmekte ve teknoloji destekli sunumlar yoluyla öğretim sürecini zenginleştirmektedir (Demirbaş, 2019; Demirel, 2013; Göçen, 2014; Karakoyun, 2014; Ünlü, 2018; Yılmaz, 2019; Yürük, 2015). Dijital öykülemenin öğrencilerin yazma ve dil becerilerini geliştirdiği (Balaman, 2016; Gider, 2019; Green, 2011; Sever, 2014; Tetik, 2020), okuma becerilerinde, okuma hızında ve okuduğunu anlamada katkısının olduğu (Çiftçi, 2019; Gimeno-Sanz, 2015; Yoon, 2013) belirlenmiştir. Öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu etkilediği (Büyükcengiz, 2017; Kayalı 2019; Yoon, 2013), dinlediğini anlama becerileri üzerindeki belli oranda artışın olduğu (Sandaran ve Kia, 2013) belirlenmiştir. Ayrıca yapılan çalışma bulgularına göre, dijital öyküleme öğrencilerin, yaratıcı problem çözme becerisi üzerinde (Hung, Hwang ve Huang 2012; Yılmaz, 2019); bilimsel bilgiye yönelik görüşlerini geliştirmede (Toprak, 2019); tasarım odaklı düşünme becerilerini geliştirmede (Kayalı, 2019); akademik başarı eleştirel düşünme ve içten kontrollü olmalarını sağlamada (Ünlü ve Yangın, 2018) etkilidir. Bilimsel süreç becerilerine (Büyükcengiz, 2017; Hung vd., 2012) değerlerin (Yürük, 2015), ve demokratik tutumun kazanılmasına (Erdoğan, 2021) akademik başarının artmasına (Erdoğan, 2021; Göçen, 2014; Hung vd., 2012) ve fen kavramlarını anlamada da (Titus, 2012) katkı sağladığı yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir.

Öğrenme öğretme ortamlarında tutum, öğrenmeyi etkileyen en önemli duyuşsal özelliklerden biri olarak kabul edilebilir. Tutum, belirli bir varlığı, olayları, bireyleri ya da fikirleri bir dereceye kadar olumlu veya olumsuz değerlendirilerek ifade edilen psikolojik bir eğilimdir (Albarracín, Johnson, Zanna ve Kumkale, 2005). Öğrenenin gelecekteki davranışlarına ilişkin kestirimde bulunmak, tutumlarını değiştirmek ya da yeni tutumlar oluşturmak açısından öğrenme-öğretme süreçlerinde tutumların ölçülmesi yararlıdır (Nuhoğlu, 2008). İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersine yönelik öğrenci tutumlarının olumlu ve olumsuz olması, dersin istenilen amaçlarına ulaşmasında önemlidir (Bozbek ve Demir, 2014). Ayrıca öğrencilerin bu tutumlarının anlaşılması, öğretmenin derste kullanacağı öğretim

strateji, yöntem- tekniklerini, öğretim araç gereçlerini belirlemede ona rehberlik edecektir. Bununla birlikte, öğrencilerin başarılarını ve ilgilerini desteklemek için önemli görülmektedir.

Girişimcilik çok bileşenli bir beceridir. Bu bileşenler; kişinin çevresindeki olanakları fark etme, bu olanaklara yönelik plan yapma, planlarını uygulamaya koyma, başarılı olmaya istekli olma, yeniliklerin peşinde koşma, kendine güvenme, problemlerini çözme, mücadele edebilme, risk alabilme, proje üretebilme gibi özellikler içerir (Yurtseven ve Ergün, 2018). Girişimcilik eğilimi ise, kişinin girişimcilik yapmaya yönelmesi ve bunun için kendisine güvenmesi ile ilgili bir kavramdır (Güreşçi, 2014). Girişimcilik eğilimleri ile ilgili alanyazında birçok çalışmanın bulunduğu ve bunların çoğunlukla üniversite ve ortaokul düzeyinde yapılmış olduğu görülmektedir (Athayde, 2009; Aydın ve Öner, 2016; Bozkurt ve Erdurur, 2013; Büyükyılmaz, Karakaya ve Yıldırım, 2015; Damar, 2015; Güreşçi, 2014; İşcan ve Kaygın, 2011; Patır ve Karahan, 2010; Sarıtaş ve Duran, 2017; Vaidya, 2007). Girişimcilik her insanın hayatındaki en önemli yetkinliklerden biri olduğu için, girişimcilik eğitimine ilkokulun ilk sınıflarından başlamak önemlidir (Bartulović ve Novosel, 2014). İncelenen çalışmalarda “girişimci kişilik özellikleri” ve “girişimcilik eğilimleri” kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldığı, dolayısıyla bu kavramların net bir ifadesinin olmadığı görülmektedir (Yurtseven ve Ergün, 2018).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde ders kitabındaki konuların ilkokul öğrencilerinin gelişimin üzerinde olması nedeniyle (Aslan ve Aybek, 2018; Durdi ve Erdamar, 2020; Hastürk, 2019; Sağlam ve Hayal, 2015; Toprak ve Demir, 2017) öğretmenlerin ve öğrencilerin zorluk yaşadığı görülmektedir. Öğrenciler, kitaplarda olan metinlerde öğrenmeleri gereken çok sayıda konu, kavramsal bilgi ile karşılaşmakta bu kavramları öğrenmede ve yaşantıya dönüştürmede özellikle beceri edinmede güçlük çekmektedirler. Hem terimlerin anlaşılabilirliğinin zorluğu hem de kavramların soyut olması özellikle somut işlemler dönemindeki ilkokul öğrencileri için daha da sorun olmaktadır. Birçok öğrenci konuları içselleştirmeden ezberleyerek öğrenmekte ve zaman içerisinde ezberlediklerini unutmaktadırlar. Öğretmenler genellikle bu derste anlatım yöntemi ve soru-cevap tekniği gibi geleneksel yöntemlerle ders işlemektedir (Aslan ve Aybek, 2018; Durdi ve Erdamar, 2020; Hastürk, 2019; Sağlam ve Hayal, 2015; Toprak ve Demir, 2017). Süreç, öğrencileri aktif yapmadığı, sadece ezberlemeye yönelttiği için kalıcı öğrenme gerçekleşmemektedir. Öğrenciler öğrendiklerini yaşamlarında uygulayamamaktadır. Toprak ve Demir (2017)'in araştırmasında sınıf öğretmenleri öğrencilerin kazanımları günlük hayata aktaramadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların tamamı ders kitabında yer alan kavramların soyut olduğunu bundan dolayı öğrencilerin öğrenmekte güçlük çektiklerini dile getirmiştir. Katılımcıların tamamı uzlaş, demokrasi, eşitlik, adalet, sorumluluk, özgürlük, empati kavramlarını soyut kavramlar olarak ifade etmiş ve öğrencilerin öğrenmesinde zorluk çektiklerine vurgu yapmıştır. Bu problemleri çözebilmek amacıyla, dijital öyküleme ile öğrencilerin derse ait bilgi, becerileri hem süreç içerisinde hem de görsel, işitsel öğeler ile içselleştirerek öğrenmeleri hedeflenmektedir. Dijital öyküleme, günümüzde öğrencilerin sahip olmaları istenen 21. yy. becerilerinin kazandırılmasında etkili olduğu görüşüne dayanmaktadır (Jakes, 2006; Jakes ve Brennan, 2005). Bu amaçla, derste öğrencileri aktif yaparak hem derse yönelik tutumları hem de 21. yy. becerilerinden olan girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Dijital öyküleme bireysel yapılmakla birlikte aslında grup çalışmaları halinde yapılan uygulamalardır. Bu uygulamada özellikle öğrencilerin iş birliği yaparak bir ürün ortaya koymaları beklenmektedir. Dijital öykülemelerin tüm aşamasında da öğrencilerin girişimcilik becerileri önemlidir. Plan yapma, problemi belirleme, problemi bir hikâye içerisinde ele alma, probleme uygun yaratıcı çözümler bulma, internetten araştırma yapma, hikâyeye uygun resimler yapma, seslendirme gibi bütün aşamalarında girişimciliğin örtük bir şekilde olduğu söylenebilir. Girişimcilik becerisi 21. yy. becerilerinde yer aldığı gibi özellikle 2023 eğitim vizyonunda da vurgulanan becerilerden birisidir. Bununla birlikte ilkokuldaki bütün öğretim programlarında da girişimcilik becerisi yer almaktadır. İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nda da girişimcilik becerisi Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde belirlenen sekiz ana yetkinlik alanlarından birisidir. Bu yetkinlik alanında inisiyatif alma ve girişimcilik bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürebilme becerisi olarak yer almaktadır. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersi de öğrencilerin toplumda karşılaştığı sorunlara problemler

çözebilen vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nda; iş birliğine ve bilgiye dayalı demokratik karar alma süreçlerine katılan, ortak yaşama ilişkin sorunların çözümünde uzlaşa arayan, aktif yurttaşlığı benimseyen ve buna uygun davranan, birlikte yaşama koşullarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için sorumluluk üstlenen bireyler yetiştirmeyi amaçlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Bu amaçlara bakıldığında girişimcilik becerisinin önemli olduğu görülmektedir. Girişimcilik becerisi ancak aktif öğrenme yaşantılarına bağlı deneyim yoluyla kazandırılabilir. Girişimcilik becerisinin gelişmesinde aktif öğrenme, iş birliğine dayalı öğrenme gibi yaklaşımlarının kullanılması önemlidir. Dijital öykülemenin tüm aşamalarında öğrencilerin aktif rol alması ile aslında girişimciliğin desteklendiği söylenebilir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde dijital öykülemeye dayalı araştırmaların anadilin öğreniminde, okuma yazma etkinliklerinin geliştirilmesinde (Balaman, 2016; Çiftçi, 2019; Gider, 2019; Green, 2011; Sandaran ve Kia, 2013; Sever, 2014; Tetik, 2020; Yoon, 2013) yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle dijital öykülemenin kavramların ediniminde (Brace, Finkelstein ve Sealy, 2015; Büyükcengiz, 2017; Hung vd., 2012; Titus, 2012), farklı becerilerin geliştirilmesinde (Büyükcengiz, 2017; Demirbaş, 2019; Demirer, 2013; Göçen, 2014; Hung vd., 2012; Karakoyun, 2014; Kayalı, 2019; Ünlü, 2018; Yılmaz, 2019; Yürük, 2015) kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bu çalışmalarda dijital öykülemenin akademik başarı (Erdoğan, 2021; Göçen, 2014; Hung vd., 2012; Ünlü ve Yangın, 2018), problem çözme (Hung vd., 2012; Yılmaz, 2019), derse yönelik tutum üzerinde (Büyükcengiz, 2017; Kayalı, 2019; Yoon, 2013) etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Her ne kadar dijital öykülemenin farklı alanlarda etkisini inceleyen çalışmalar olsa da, ilgili alanyazın tarandığında Türkiye'de dijital öykülemenin ilkökul kademesinde İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde girişimcilik ve derse yönelik tutuma etkisini inceleyen araştırmaların olmadığı görülmektedir. Bu araştırma alanyazındaki boşluğu dolduracağı öngörüldüğü için önem arz etmektedir. Öğrencilerin 21. yy. becerisi olarak kabul edilen girişimcilik becerilerini kazanmaları ve derse yönelik olumlu geliştirebilmeleri amacıyla bu araştırma önemli görülmektedir. Dijital öykülemenin etkililiğinin belirlenmesinin öğretmenlerin bu öğretim aracından yararlanmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı, İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde dijital öykülemenin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ve derse yönelik tutumlarına etkisini ve bu dijital öyküleme etkinliklerine ilişkin görüşlerini incelemektir.

Problem ve alt problemler

1. İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde dijital öyküleme uygulamalarının, öğrencilerin derse yönelik tutumlarına ve girişimcilik eğilimlerine etkisi nasıldır?
  - a) Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumlarında ve girişimcilik eğilimlerinde ön-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
  - b) Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumlarında ve girişimcilik eğilimlerinde son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
  - c) Deney grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumlarında ve girişimcilik eğilimlerinde ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
  - d) Kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumlarında ve girişimcilik eğilimlerinde ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğrencilerin (günlüklere göre) dijital öykülemeye dayalı derse ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplama süreci, verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, karma yöntemler araştırması kullanılmıştır. Karma yöntemler araştırması, araştırmacının aynı araştırma içinde nicel-nitel yöntemleri kullanarak veri topladığı, analiz ettiği, bulguları bütünleştirdiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Creswell ve Tashakkori, 2007). Araştırma, karma yöntemler araştırmasının desenlerinden de gömülü (embedded) desende yürütülmüştür. Gömülü desende bazı verilerin, çalışmada destekleyici ikincil bir işlevi söz konusudur (Creswell ve Plano-Clark, 2014). Bu araştırmada nitel veriler, nicel verileri desteklemiştir. Araştırmanın nicel boyutunda, yarı deneysel desenlerden “ön test -son test kontrol gruplu desen” kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise nicel boyutu destekleyen araştırma boyunca tutulan günlüklerden yararlanılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Afyonkarahisar il merkezindeki bir devlet ilkokulunda dördüncü sınıfta okumakta olan biri deney grubu (n=22) diğeri kontrol grubu (n=22) olmak üzere toplam 44 öğrenci oluşturmaktadır. Okul, uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmacı, araştırmanın yürütüldüğü sırada bu ilkokulda çalışmaktadır. Dijital öykülemenin uygulandığı deney grubunda 13 kız, 9 erkek öğrenci; öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerin uygulandığı kontrol grubunda 12 kız, 10 erkek öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmanın Bağlamı

Araştırmanın gerçekleştirildiği okul, Afyonkarahisar ilinde yer alan bir devlet ilkokuludur. Araştırmada öğrencilere ait genel bilgileri toplamak için kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu doğrultuda hem deney hem de kontrol grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun annesi ve babası lise mezunudur. Her iki gruptaki çocukların annelerinin çoğunluğu (%75) çalışmamakta; babaların ise çoğunluğu (%56) özel sektörde çalışmaktadır. Deney ve kontrol grupları baba mesleği açısından birbirine benzemektedirler. İlk araştırmacı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca (TTKB) geliştirilen dördüncü sınıf İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi ders programındaki dördüncü ünite olan Uzlaşma Ünitesini deney grubunda dijital öyküleme, kontrol grubunda derse ait öğretim programında önerilen yöntem ve teknikleri kullanarak işlemiştir. Belirlenen ünite, “Uzlaşma” Ünitesi dört kazanımdan oluşmakta ve yıllık planda dört hafta olarak planlanmıştır. Uzlaşma Ünitesinde dijital öyküleme oluşturmanın nedeni; içeriğindeki kazanımların öğrencilerin çevrelerindeki problemleri fark edip bu problemlere çözümler üretmelerini içermesidir. Girişimcilik becerisi öğrencilerin çevrelerinde olan bir sorunu fark etmeleri, bu sorundan rahatsızlık duymaları ve bu sorunu çözmek için harekete geçmelerini gerektirir. Öğrencilerin bu kazanımlara ulaşmalarını sağlamak içinde dijital öyküleme bir araç olarak kullanılmıştır. Dijital öyküleme oluşturmanın hem ilk basamağından son basamağına kadar tüm aşamalarında (öykü metnini yazma, grup arkadaşlarıyla metni tartışma, senaryo oluşturma, senaryoya uygun çoklu ortam öğelerini bulma, senaryo ve çoklu ortam öğeleri ile birlikte öykü panosunu oluşturma, görselleri ve senaryoyu öykü panosuna uygun şekilde programa yükleme ve programda sırası ile seslendirme, efekt ekleme ve fon müziği seçimi yapma), hem de içerik olarak bir problemi çözmeye dönük çözümler bularak bir ürün ortaya koymada girişimcilik becerisinin gelişeceği düşünülmüştür. Girişimcilik eğilimi envanterinde girişimcilik başarılı olma, problem çözme, yenilikçilik ve kendine güven boyutlarını içermektedir. Öğrenciler bu öyküleri oluştururken çeşitli problemlerle karşılaşmış, problemlerini iş birliği ile uzlaşarak çözüme ulaştırmıştır. Yaratıcı yeni fikirler ortaya atarak önceki bilgilerini kullanarak yeni hikayeler ortaya çıkarmışlardır. Hikayelerini oluşturmak için grup ile uyumlu olarak araştırmalar yapmış, gerekli multimedya kaynaklarını toplamışlardır. Bu süreç içerisinde bilgisayarlarda arızalanmaların olması, donanım eksikliği, elektrik kesintileri gibi problemlerle karşılaşmıştır. Öğrenciler bu gibi durumlarda birbirlerine yardım etmiş bilgi ve donanım paylaşımında bulunarak problemleri çözmüştür. Bu süreç İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersi yıllık planına uygun olarak eğitim sürecini aksatmadan gerçekleştirilmiştir. Deney

grubunda sınıf ortamı iş birliğine dayalı çalışma ortamına uygun hale getirilmiş ve öğrencilerin dijital öykülemelerini oluşturabilmeleri için gerekli bilgisayar sağlanmıştır. Öğrencilerin dijital öykülemelerini oluşturabilmesi amacıyla uygulamaya başlamadan dijital öyküleme ve Microsoft Photo Story programı tanıtılmış, öğretmen ile birlikte örnek dijital öyküler oluşturulmuş, öğrencilerin örnek dijital öyküleme geliştirmeleri sağlanmıştır. Öğrenciler Microsoft Photo Story programını kullanarak dijital öyküler oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Tutum Ölçeği, Girişimcilik Eğilimleri Envanteri, Öğrenci ve Araştırmacı Günlükleri kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formunda cinsiyet, evde internet bağlantısına ve bilgisayara sahip olma durumu, anne-baba eğitim durumu, anne- baba mesleği bilgilerine dair maddeler bulunmaktadır.

İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Tutum Ölçeği: Bozbek ve Demir (2014) tarafından geliştirilen Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, 'İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersi tutum ölçeği olarak yeniden düzenlenmiştir. Ölçekteki maddelerin ilkökul öğrencilerine uygunluğu açısından incelenmek üzere ölçek alanda uzman üç kişiye sunulmuştur. Daha sonra iki sınıf öğretmenin görüşü alınarak maddelerin ana özelliği bozulmadan, ilkökul öğrencilerinin anlayabileceği şekilde ölçek düzenlenmiştir. Ayrıca çalışma grubunda yer almayan 20 ilkökul dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde pilot uygulama yapılmış ve ölçeğin araştırma için kullanılabilirliği belirlenmiştir. Ölçeğin hazırlandığı önceki yıllarda dersin adı Vatandaşlık ve Demokrasi dersi olduğundan ölçeğin adı Vatandaşlık Dersi Tutum Ölçeği olarak geçmektedir. Ancak ilkökulda bu dersin adı İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi dersi olduğu için bu çalışmada da ölçeğin adı "İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Tutum Ölçeği" olarak kullanılmıştır. Ölçeği geliştiren araştırmacılar tarafından, ölçeğin faktör yapısının belirlenmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA), yapı geçerliğini test etmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ve diğer geçerlik analizleri yapılmıştır. Madde-test puanı korelasyonları, test-tekrar test korelasyonu, iç tutarlık katsayısı Cronbach Alfa hesaplanmıştır. Maddelerin alt ve üst % 27'lik grupları ayırt edip etmediğini sınamak için t-testi yapılmıştır. 16 maddeden oluşan iki faktörlü yapısının geçerliği için yapılan DFA sonucuna göre X 2 nin serbestlik derecesine oranının ikinin 2.66'dır. Tüm uyum değerlerinin de kabul sınırları içinde olmasından dolayı ölçeğin dört faktörlü yapısı kullanılabilir, geçerli bir modeldir. Ölçeğin alt ölçeklerinin ve ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.91' dir (Bozbek ve Demir, 2014). 16 maddeden oluşan, 5'li likert tipli tutum ölçeğinde; hoşlanma ve ilgi boyutu olmak üzere iki boyut bulunmaktadır. Bu çalışmada ise, ölçeğin bütünü için Cronbach Alpha, güvenilirlik katsayısı ölçek genelinde 0.84 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ilgi boyutu için 0.78, hoşlanma boyutu için 0.90 olarak hesaplanmıştır.

Çocuklar İçin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri: Yurtseven ve Ergün (2018) tarafından geliştirilen bu ölçek, ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından, envanterin yapı geçerliğini belirlemek için açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için yapılan Kaiser-Meyer-Olkin analizi sonucu; ,906 ve Bartlett Testi sonucu ise anlamlı .00 ($p<.05$) bulunmuştur. Ardından temel bileşenler analizi ve varimax dik döndürme işlemi gerçekleştirilmiş ve 24 maddeden oluşan 4 faktörlü bir envanter elde edilmiştir. Güvenirlik analizi sonucunda, envanterin tümü için Cronbach Alpha değeri 0.89 bulunmuştur. Bunun yanında, faktörler arası Pearson korelasyon analizi ile birlikte madde-toplam ve madde-kalan korelasyonları da hesaplanmış ve bu analizlerin sonuçları da anlamlı ($p<.001$) bulunmuştur (Yurtseven ve Ergün, 2018). Araştırmada kullanılan girişimcilik eğilimleri envanteri dört faktörlü (başarılı olma, problem çözme, yenilikçilik ve kendine güven) ve 24 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada bu örneklem grubunda güvenilirlik analizi sonucunda, envanterin tümü için Cronbach Alpha değeri 0.90 bulunmuştur. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı başarı boyutu için 0.92, problem

çözme boyutu için 0.93, yenilikçilik boyutu için 0.88 ve kendine güven boyutu için 0.88 olarak hesaplanmıştır.

Öğrenci ve Araştırmacı Günlükleri: Deney grubunda dört hafta süren uygulama sürecinde, uygulama yapılan her hafta öğrenciler, ders hakkında duygularını ve düşüncelerini anlattıkları günlükler tutmuştur. Bu günlükler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış günlük formundan oluşmaktadır. Günlüklerdeki soruların hazırlanmasında uzman görüşü alınmıştır. Günlüklerdeki soruların öğrencileri yönlendirmeyecek, sonucu etkilemeyecek şekilde hazırlanmasına özen gösterilmiştir. Günlük formunda öğrencilerden “Bu dijital öyküyü oluştururken neler yaptın? - Bu dijital öyküyü oluştururken ne hissettin? Bu dijital öyküyle neler öğrendin? Bu dijital öyküyü oluştururken zorlandığın yerler var mıydı? Bunlar nelerdi? gibi konularda yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin uygulama süreci ile ilgili yansımalarının, araştırmanın nicel bulgularına dayanak oluşturması hedeflenmiştir. Öğrenciler günlükleri yazarken yönlendirilmemiştir. Araştırma sürecinin ilk haftasında, günlükler tanıtılmıştır. Dijital öykülemenin geliştirildiği uygulama süreci olan dört hafta boyunca günlükler her dersin sonunda öğrencilere yazdırılmış ve toplanmıştır. Birinci araştırmacı da, deney grubunda her uygulama sonrasında günlük tutmuştur.

Veriler Toplanması

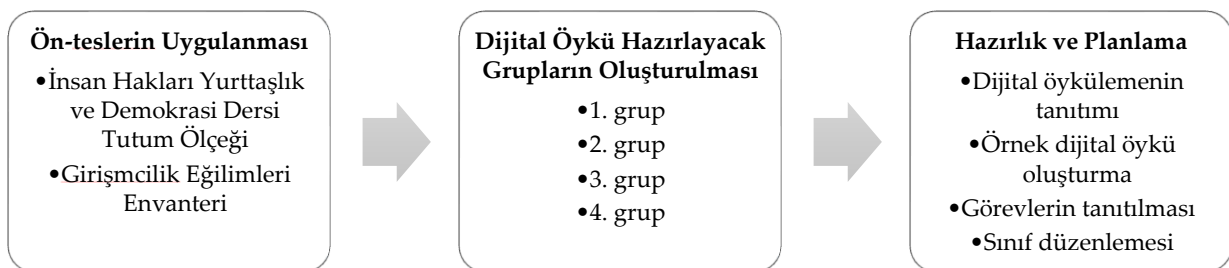
Araştırmaya Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 11.01.2019 tarih ve 2019/06 sayılı izni ile başlanmıştır. Ardından Afyonkarahisar Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır (13.02.2019). Daha sonra öğrenci velilerine bilgilendirilmiş onam formu ile araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş, çocukları ile ilgili verilerin gizli kalacağı belirtilerek, araştırma izni alınmıştır. Araştırmanın nicel verileri için ölçekler, ön-test ve son-test olarak deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere kendi sınıflarında, iki ölçek için toplam 40 dakika süre içerisinde uygulanmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise, dijital öykülemenin uygulandığı deney grubunda dört hafta süren uygulama boyunca günlükler aracılığıyla toplanmıştır.

Uygulama Süreci

Bu bölümde araştırmanın veri toplama ve uygulama sürecine ilişkin bilgiler deneysel işlem öncesi, deneysel işlem ve deneysel işlem sonrası olmak üzere üç başlık ile sunulmuştur.

Deneysel İşlem Öncesi Süreç

Deney ve kontrol grubu basit seçkisiz örnekleme yöntemine dayalı olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda deney grubu öğrencilerini 4/D sınıfı 22 öğrenci oluştururken, kontrol grubunu 4/A sınıfı 22 öğrenci oluşturmuştur. Sınıflardaki tüm öğrenciler uygulamaya katılmıştır. Diğer bir deyişle bu sınıflarda toplam öğrenci sayısı 44'dür. Her iki gruba da ön test olarak “ölçekler” uygulanmıştır. Ölçekler uygulandıktan sonra deney grubundaki 22 öğrenci iki grup altı, iki grup beş kişiden oluşan dört gruba ayrılmıştır. Gruplara dijital öyküleme tanıtılmış, örnek dijital öykü oluşturulmuş, gruplardaki görevlendirmeler planlanmış ve sınıf düzenlemesi yapılmıştır. Araştırmanın deneysel işlem öncesi süreci Şekil 1'de belirtilmiştir.

Şekil 1. Deneysel İşlem Öncesi Süreç

Deneyisel İşlem Süreci

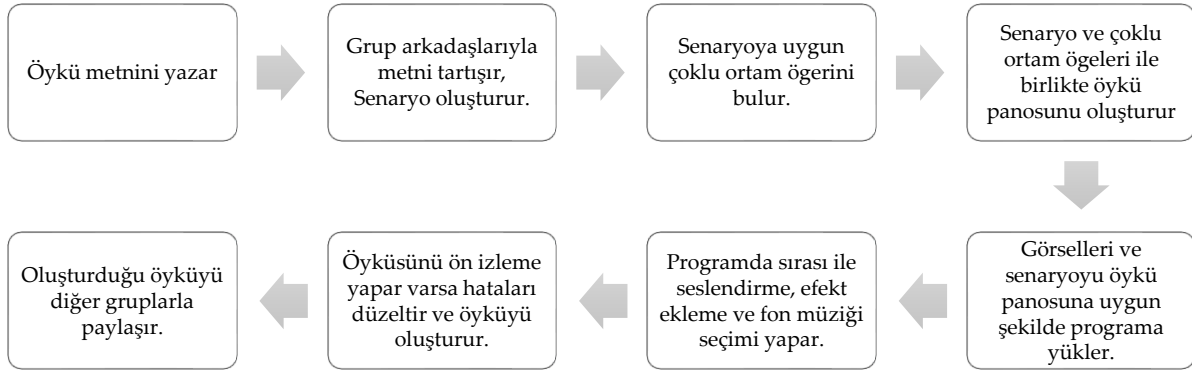
Araştırma, ilk haftası hazırlık süreci altıncı haftası son testlerin uygulanışı olmak üzere toplam altı haftada tamamlanmıştır. Araştırmanın ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci haftasında ise deneysel işlem uygulanmıştır. Araştırmanın uygulama süreci Tablo 1 'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın uygulama süreci

Hafta	Çalışma Grubu	Kazanımlar	İşlem
1.Hafta (27.02.2019)	Deney Grubu		Ölçeklerin ön test olarak uygulanması Grupların oluşturulması Dijital öykülemenin tanıtılması Günlüklerin tanıtılması
	Kontrol Grubu		Ölçeklerin ön test olarak uygulanması
2.Hafta (7.03.2019)	Deney Grubu	İnsanlar arasındaki anlaşmazlıkların nedenlerini açıklar.	Öğrencilerin dijital öyküleme uygulamaları Günlüklerin yazılması
	Kontrol Grubu		2018 İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen yöntem ve teknikler
3.Hafta (14.03.2019)	Deney Grubu	Uzlaşma gerektiren ve gerektirmeyen durumları karşılaştırır.	Öğrencilerin dijital öyküleme uygulamaları Günlüklerin yazılması
	Kontrol Grubu		2018 İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen yöntem ve teknikler
4.Hafta (21.03.2019)	Deney Grubu	Anlaşmazlıkları çözmek için uzlaşma yollarını arar.	Öğrencilerin dijital öyküleme uygulamaları Günlüklerin yazılması
	Kontrol Grubu		2018 İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen yöntem ve teknikler
5.Hafta (28.03.2019)	Deney Grubu	Anlaşmazlık ve uzlaşma durumlarının sonuçlarını örneklerle karşılaştırır.	Öğrencilerin dijital öyküleme uygulamaları Günlüklerin yazılması
	Kontrol Grubu		2018 İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen yöntem ve teknikler
6.Hafta (4.04.2019)	İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin uygulanması		Girişimcilik Eğilimleri Envanterinin son test olarak uygulanması

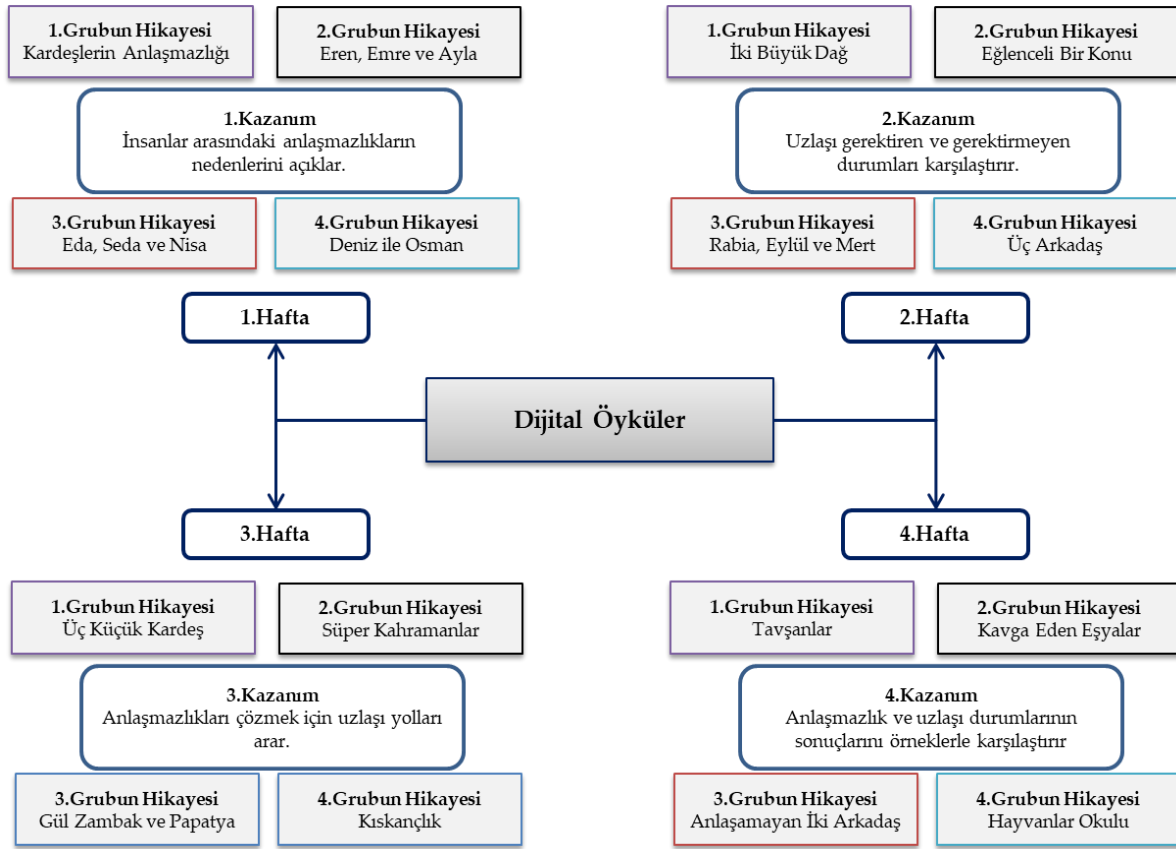

Öğrencilerin ders içinde dijital öykü oluşturma süreci aşağıda Şekil 2’de belirtilmiştir.

Şekil 2. Dijital Öykü Oluşturma Süreci

Dijital öykülemenin uygulandığı deney grubunda birinci hafta öğrencilere dersin dijital öyküleme ile yürütüleceğinden bahsedilmiştir. Dijital öyküleme tanıtımı yapıldıktan sonra örnek dijital öykü oluşturulmuştur. Öğrenciler iki grup beşer, iki grup altı olmak üzere dört gruba ayrılmıştır. Gruplara uygulama sürecinden bahsedilmiştir. Sınıfın oturma düzeni grup çalışmalarının yapacağı şekilde düzenlenmiştir. Gruplara birer adet bilgisayar verilmiştir. İlk hafta dijital öykülemenin aşamalarının öğrenilmesi için gruplardan istediği herhangi bir konuda dijital öykü oluşturmaları istenmiştir. İkinci hafta dersin Uzlaşma Ünitesinin ilk kazanımı olan “İnsanlar arasındaki anlaşmazlıkların nedenlerini açıklar.” kazanımı ile ilgili olarak ilk olarak günlük yaşamdan örnekler vererek tartışılmış, daha sonra grupların bu konuya uygun dijital öykülemeler oluşturmaları istenmiştir. Deney grubunda üçüncü, dördüncü ve beşinci haftalarda da benzer etkinlikler uygulanmıştır. Deney grubundaki öğrenciler, dört haftalık süreçte her bir grup dört dijital öykü olmak üzere toplamda on altı dijital öykü oluşturmuştur. Deneysel işlem sürecinde grupların kazanımlara göre oluşturduğu dijital öyküler Şekil 3’te belirtilmiştir. Öğrencilerin hazırladıkları dijital öykü örneklerinin birkaç tanesinin görseli de sunulmuştur. (Şekil 4)

Şekil 3. Grupların Oluşturduğu Dijital Öyküler

Şekil 4. Öğrencilerin Hazırladıkları Dijital Öykü Örnekleri

Deneysel İşlem Sonrası Süreç

Son olarak deney ve kontrol grubuna son test olarak, İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Tutum Ölçeği ve Çocuklar için Girişimcilik Eğilimleri Envanteri uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada karma yöntemler araştırması kullanıldığından, araştırmanın ilk problem ve alt problemi için nicel veri analizi, ikinci problemi ise nitel veri analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde bir istatistik paket programından yararlanılmıştır. Araştırmanın ilk sorusuna ilişkin alt problemlerde verilerin çözümlenmesi için betimsel istatistiklerden ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, çıkarımsal istatistiklerden bağımlı ve bağımsız örneklem t testleri kullanılmıştır. T testinin normallik varsayımları, Shapiro-Wilk testinin sonuçları, çarpıklık ve basıklık katsayıları ve histogramlar incelenerek kontrol edilmiştir. Gözlem sayısının 50'yi geçmediği durumlarda Shapiro Wilk testi önerilmektedir (Büyüköztürk, 2017). Normal dağılım

verilerinin basıklık ve çarpıklık katsayıları -2 ve +2 aralığında olduğu kabul edilir (George ve Mallery, 2003). Bu bağlamda sadece tutum ölçeği “hoşlanma boyutu” deney grubu ön test – son test verileri fark dağılımında ve girişimcilik eğilimi envanteri “yenilikçilik faktöründe” deney grubu ön test verilerinin normal dağılmadığı görülmüştür (Tablo 2 ve Tablo 3). Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Tutum Ölçeği ön-test ve son-test puanlarına ilişkin betimsel veriler Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutum Ölçeği Ön-test ve Son-test Puanlarına İlişkin Betimsel Veriler

Tutum Ölçeği	Boyut	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Basıklık	Çarpıklık	Varyans
Tutum ölçeği	İlgi Boyutu	Kontrol	22	32.04	5.42	.309	-.474	29.474
	Ön Test	Deney	22	35.18	5.46	-.001	-1.046	29.870
	Hoşlanma	Kontrol	22	29.36	5.60	-1.306	1.566	31.385
	Boyutu Ön Test	Deney	22	30.54	5.60	-1.044	-.268	31.403
Tutum ölçeği	İlgi Boyutu	Kontrol	22	30.13	6.15	.191	.886	37.933
	Son Test	Deney	22	36.77	5.96	-.693	.118	35.613
	Hoşlanma	Kontrol	22	25.31	6.60	-.238	-1.084	43.561
	Boyutu Son Test	Deney	22	30.63	7.41	-1.527	.698	54.909
Tutum Ölçeği Toplam Ön Test		Kontrol	22	61.40	8.42	-.203	-.263	70.920
		Deney	22	65.72	10.05	-.600	-.740	101.160
Tutum Ölçeği Toplam Son Test		Kontrol	22	55.45	11.03	.294	-.228	121.879
		Deney	22	67.40	12.12	-1.108	-.059	147.110

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri ön-test ve son-test puanlarına ilişkin betimsel veriler Tablo 3’ te verilmiştir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin GEE Ön-test ve Son-test Puanlarına İlişkin Betimsel Veriler

GEE/FAKTÖR	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Basıklık	Çarpıklık	Varyans	
GEE	Başarı	Kontrol	22	29.90	3.95	-.527	-.761	15.610
	Ön Test	Deney	22	31.27	4.34	-1.127	-.013	18.874
	Problem Çözme	Kontrol	22	23.81	4.81	-.819	.698	23.203
	Ön Test	Deney	22	24.72	4.47	-.202	-1.161	20.017
	Yenilikçilik	Kontrol	22	23.81	4.71	-.516	-.361	22.251
	Ön Test	Deney	22	25.77	4.67	-1.974	4.305	21.898
	Kendine Güven	Kontrol	22	18.09	5.23	-.689	-.518	27.420
	Ön Test	Deney	22	20.86	4.35	-1.206	1.269	18.981
GEE	Başarı	Kontrol	22	29.90	3.95	-.527	-.761	15.610
	Son Test	Deney	22	31.27	4.34	-1.127	-.013	18.874
	Problem Çözme	Kontrol	22	23.50	5.24	-.074	-1.524	27.500
	Son Test	Deney	22	26.45	3.44	-.947	.258	11.879
	Yenilikçilik	Kontrol	22	23.59	5.13	-.372	-.729	26.348
	Son Test	Deney	22	26.22	3.66	-.820	-.104	13.422
	Kendine Güven	Kontrol	22	20.22	4.35	-.371	-1.217	18.946
	Son Test	Deney	22	20.95	3.99	-1.419	1.742	15.950
GEE Toplam Ön Test		Kontrol	22	95.63	15.98	-.340	-.824	255.671
		Deney	22	102.63	14.86	-.768	-.205	220.909
GEE Toplam Son Test		Kontrol	22	96.40	16.88	-.249	-1.233	285.110
		Deney	22	107.09	10.24	-1.018	.683	104.944

Deney grubunda yer alan 22 öğrencinin dört haftalık uygulama sonrası yarı yapılandırılmış günlük formlarına yazdıkları günlükler betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Günlükler, dikkatlice okunmuş, taranmış ve ölçeklerin alt boyutlarına uygun olarak kodlar oluşturulmuştur. Bu doğrultuda daha önceden belirlenmiş “İlgi”, “Hoşlanma”, “Başarı”, “Problem Çözme”, “Yenilikçilik” ve “Kendine Güven” alt temalarına uygun kodlar belirlenmiştir. Bu alt temalara (kategorilere) ait kodlar bulgularda Tablo 14 ‘te sunulmuştur. Günlükleri, veri toplama aracı olarak kullanmanın amacı, katılımcıların kişinin deneyimler hakkındaki görüşlerini kendiliğinden ortaya çıkarmak, çeşitli olayların katılımcılar için ne anlama geldiğini belirlemektir (Bogdan ve Biklen, 2007). Ayrıca araştırmacının tuttuğu günlük, öğrenci günlükleri verilerini destekleyici veriler olarak kullanılmıştır. Günlükler, araştırmacılar ve nitel araştırma deneyimi olan bir uzman tarafından ayrı ayrı kodlanarak karşılaştırılmış ve bir uyuşum yüzdesi çıkarılmıştır. Uyuşum yüzdesinin hesaplanmasında Miles ve Huberman (1994) ‘ın görüş birliği ve görüş ayrılığı formülü “[Güvenirlilik= Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100]” kullanılmıştır. Öğrenci günlüklerinin veri kodlarının uyuşum yüzdesi 0.80 olarak bulunması, uyuşumun tutarlığın sağlandığını göstermektedir. Öğrenci günlüklerinden elde edilen veriler öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak desteklenmiştir. Doğrudan alıntılarda öğrencilerin gerçek adları yerine kod adlar kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin nicel ve nitel verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Nicel Bulgular

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutum Ölçeği Ön-Test Puanları

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği ön-test puanlarını belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t- testine ilişkin sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir

Tablo 4. Deney ve Kontrol Gruplarının Tutum Ölçeği Ön Test Puanları Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
İlgi	Kontrol	22	32.04	.429	642	.910	.063
	Deney	22	35.18	.465			
Hoşlanma	Kontrol	22	29.36	.602	689	700	.488
	Deney	22	30.54	.603			
Tutum Ölçeği	Kontrol	22	61.41	.421	.796	.544	.130
Toplam	Deney	22	65.72	.057			

p<.05

Tablo 4 incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun derse yönelik tutumları arasında ilgi [$t(910)=.063, p>.05$], hoşlanma boyutu [$t(700)=.488, p>.05$] ve toplam puan ön test puanları $t(544)=.130, p>.05$] arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [$t(544)=.130, p>.05$]. Bu bulguya göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin “Uzlaş Ünitesi” ile ilgili derse yönelik tutum açısından homojen gruplar olduğu söylenebilir.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri Ön-Test Puanları

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ön-test puanlarına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Eğilimi Envanterinden Ön Test Puanları Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Başarı	Kontrol	22	29.90	.951	.252	.089	.282
	Deney	22	31.27	.344			
Problem çözme	Kontrol	22	23.81	.817	.401	.649	.520
	Deney	22	24.72	.474			
Yenilikçilik	Kontrol	22	23.81	.717	.416	.380	.175
	Deney	22	25.77	.679			
Kendine güven	Kontrol	22	18.09	.236	.452	.909	.063
	Deney	22	20.86	.356			
GEE	Kontrol	22	95.63	.989	.654	.504	.140
Toplam	Deney	22	102.63	.863			

p<.05

Tablo 5 incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun girişimcilik eğilimleri arasında envanterin başarı [$t(089)=.282, p>.05$], problem çözme [$t(649)=.520, p>.05$], yenilikçilik [$t(380)=.175, p>.05$], kendine güven [$t(909)=.063, p>.05$] faktörleri ve toplam puanda [$t(.504)=.140, p>.05$], son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Bu bulguya göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin "Uzlaş Ünitesi" ile ilgili girişimcilik eğilimleri açısından homojen gruplar olduğu söylenebilir.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutum Ölçeği Son-Test Puanları

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği son-test puanlarına ilişkin bağımsız örneklem t -testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının Tutum Ölçeği Son Test Puanları Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
İlgi	Kontrol	22	30.13	.158	.828	.630	.001*
	Deney	22	36.77	.967			
Hoşlanma	Kontrol	22	25.31	.600	.115	.514	.016*
	Deney	22	30.63	.410			
Tutum Ölçeği	Kontrol	22	55.45	.039	.496	.419	.001*
Toplam	Deney	22	67.40	.128			

*p<.05

Tablo 6 incelendiğinde, deney grubundaki öğrencilerin son-test puanlarının ortalamasının ($\bar{X}=67.40, SS=.128$) kontrol grubundaki öğrencilerin son-test puanlarının ortalamasından ($\bar{X}=55.45, SS=0.39$) yüksek olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları son-test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$t(.419)=.001, *p<.05$]. Ayrıca elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grubunun derse yönelik tutumları arasında ilgi [$t(.630)=.001, *p<.05$] ve hoşlanma [$t(.514)=.016, *p<.05$] boyutunda da son-test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Dijital öykülemenin kontrol grubunda uygulanan programda yer alan yöntem ve tekniklerden, Uzlaş ünitesi ile ilgili derse yönelik tutum açısından daha etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri Son-Test Puanları

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri son-test puanlarına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Girişimcilik Eğilimi Envanterinden Son Test Puanları Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Başarı	Kontrol	22	29.09	.317	.264	.450	.001*
	Deney	22	33.45	.631			
Problem çözme	Kontrol	22	23.50	.244	.337	.208	.033*
	Deney	22	26.45	.446			
Yenilikçilik	Kontrol	22	23.59	.133	.344	.961	.057*
	Deney	22	26.22	.663			
Kendine güven	Kontrol	22	20.22	.352	.259	.577	.567
	Deney	22	20.95	.993			
GEE	Kontrol	22	96.40	.885	.537	.210	.016*
Toplam	Deney	22	107.09	.244			

*p<.05

Tablo 7 incelendiğinde, deney grubundaki öğrencilerin son-test puanlarının ortalamasının ($\bar{X}$ =107.09, SS=.244) kontrol grubundaki öğrencilerin son-test puanlarının ortalamasından $\bar{X}$ =96.40, SS=.885) yüksek olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin girişimcilik eğilimi ölçeğinden aldıkları son-test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$t(210)=.016$, *p<.05]. Ayrıca elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grubunun girişimcilik eğilimleri arasında başarı [$t(630)=.001$, *p<.05], problem çözme [$t(208)=.033$, *p<.05], yenilikçilik faktörü [$t(.961)=.057$, *p<.05] boyutunda da son-test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grubunun girişimcilik eğilimleri kendine güven faktörü son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Dijital öykülemenin kontrol grubunda uygulanan programda yer alan yöntem ve tekniklerden Uzlaşma ünitesi ile ilgili kendine güven faktörü dışında girişimcilik eğilimleri açısından daha etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Deney Grubunun Tutum Ölçeği Ön-Test ve Son-Test Puanları

Deney grubu öğrencilerinin tutum ölçeği ön-test ve son-test puanlarına ilişkin verilerin analizinde ilgi boyutu ve toplam puan verilerinde parametrik testlerden bağımlı örneklem t testi, hoşlanma boyutunda non-parametrik testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmış ilgili sonuçlar Tablo 8 ve Tablo 9’ da verilmiştir.

Tablo 8. Deney Grubu Tutum Ölçeği Ön Test- Son Test Puanları Bağımlı Örneklem T- Testi Sonuçları

Boyutlar	Testler	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
İlgi	Ön test	22	35.18	.465	.049	.515	.145
	Son test	22	36.77	.967			

Tablo 9. Deney Grubu Tutum Ölçeği Ön Test- Son Test Puanları Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Boyutlar	Son test-Ön test	N	Sıra ortalamaları	Sıra toplamı	Z	p
Hoşlanma	Negatif sıra	6 ^a	6.92	41.50	-.280	.779
	Pozitif sıra	7 ^b				
	Eşit	9 ^c	7.02	49.50		
	Toplam	22				
Tutum ölçeği	Ön test	22	65.72	.057		.340
Toplam	Son test	22	67.40	.128	.722	

*p<.05

Tablo 8 ve 9 incelendiğinde, deney grubundaki öğrencilerin ön-test puanlarının ortalamasının ($\bar{X}=65.72$, $SS=.057$) son-test puanlarının ortalamasından ($\bar{X}=67.40$, $SS=.128$) düşük olduğu görülmektedir. Ama tutum ölçeğinden aldıkları ön-test-son test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [$t(.976)=.340$, $p>.05$]. Ayrıca elde edilen bulgulara göre deney grubunun derse yönelik tutumları arasında ilgi [$t(.630)=.145$, $p>.05$] ve hoşlanma [$z=(280)=.779$, $p>.05$] boyutunda da anlamlı farklılık görülmemektedir. Bu bulguya göre deney grubunda uygulanan dijital öykülemenin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına olumlu yönde anlamlı bir etki oluşturmadığı söylenebilir.

Deney Grubunun Girişimcilik Eğilimleri Envanteri Ön-Test ve Son-Test Puanları

Deney grubu öğrencilerinin girişimcilik eğilimi envanteri ön-test ve son-test puanlarına ilişkin verilerin analizinde başarı faktöründe non-parametrik testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmış; problem çözme, yenilikçilik ve kendine güven faktörlerinde ise parametrik testlerden bağımlı örneklem t- testi uygulanmıştır. İlgili sonuçlar Tablo 10 ve 11’de verilmiştir.

Tablo 10. Deney Grubu Girişimcilik Eğilimi Envanterinden Ön Test- Son Test Puanları Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları ve T Testi Sonuçları

Faktörler	Son test-Ön test	N	Sıra ortalamaları	Sıra toplamı	Z	p
Başarı	Negatif sıra	1 ^a	4.00	4.00	-3,219 ^b	.001*
	Pozitif sıra	14 ^b				
	Eşit	7 ^c	8.29	116.00		
	Toplam	22				

Tablo 11. Deney Grubu Girişimcilik Eğilimi Envanteri Ön Test- Son Test Puanları Bağımlı Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Testler	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Problem çözme	Ön test	22	24.72	.474	.819	.107	.047*
	Son test	22	26.45	.446			
Yenilikçilik	Ön test	22	25.77	.679	.734	.619	.545
	Son test	22	26.22	.663			
Kendine güven	Ön test	22	20.86	.356	.513	.177	.861
	Son test	22	20.95	.993			
GEE	Ön test	22	102.63	.863	.404	.171	.005*
Toplam	Son test	22	107.09	.244			

*p<.05

Tablo 10 ve 11’de görüldüğü üzere deney grubunun girişimcilik eğilimlerinden başarı faktörü, problem çözme faktörü ve toplam ön test- son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (*p<.05). Tablo 11 incelendiğinde, deney grubundaki öğrencilerin son-test puanlarının ortalamasının ($\bar{X}=107.09$, $SS=.244$, $\bar{X}=102.63$, $SS=.863$) ön-test puanlarının ortalamasından ($\bar{X}=102.63$, $SS=.863$) yüksek olduğu görülmektedir. Deney grubundaki öğrencilerin girişimcilik eğilimi ölçeğinden

aldıkları ön-test-son-test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$t(171)=.005$, $*p<.05$]. Ayrıca deney grubunun girişimcilik eğilimleri arasında başarı [$z=(321)=.001$, $*p<.05$] ve problem çözme [$t(107)=.047$, $*p<.05$] boyutlarında da son-test puanları lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre deney grubunda uygulanan dijital öykülemenin Uzlaşî ünitesi ile ilgili yenilikçilik ve kendine güven faktörü dışında girişimcilik eğilimleri açısından daha etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Kontrol Grubunun Tutum Ölçeği Ön-Test ve Son-Test Puanları

Kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği ön-test ve son-test puanlarına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Kontrol Grubu Tutum Ölçeği Ön Test-Son Test Puanları Bağımlı Örneklem T Testi Sonuçları

Boyutlar	Testler	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
İlgi	Ön test	22	32.04	.429	.182	.615	.121
	Son test	22	30.13	.158			
Hoşlanma	Ön test	22	29.36	.602	.001	.041	.001*
	Son test	22	25.31	.600			
Ölçek	Ön test	22	61.40	.421	725	452	.002*
Toplam	Son test	22	55.45	.039			

* $p<0.05$

Tablo 12 incelendiğinde, kontrol grubundaki öğrencilerin ön-test puanlarının ortalamasının ($\bar{X}=61.40$, $SS=.421$) son-test puanlarının ortalamasından ($\bar{X}=55.45$, $SS=.039$) yüksek olduğu görülmektedir. Tutum ölçeğinden aldıkları ön-test-son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$t(452)=.002$, $*p<.05$]. Ayrıca kontrol grubunun derse yönelik tutumları arasında hoşlanma boyutunda [$t(041)=.001$, $*p<.05$] anlamlı farklılık görülmektedir. Bu bulguya göre kontrol grubundaki öğrencilerin Uzlaşî Ünitesi ile ilgili derse yönelik tutumunda öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerinin etkili olmadığı söylenebilir.

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri Ön-Test ve Son-Test Puanları

Kontrol grubu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ön-test ve son-test puanlarına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Kontrol Grubu Girişimcilik Eğilimleri Envanteri Ön Test- Son Test Puanları Bağımlı Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Testler	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Başarı	Ön test	22	29.90	.951	.901	.908	.374
	Son test	22	29.09	.317			
Problem çözme	Ön test	22	23.81	.817	.254	.254	.802
	Son test	22	23.50	.244			
Yenilikçilik	Ön test	22	23.81	.717	.842	.270	.790
	Son test	22	23.59	.133			
Kendine güven	Ön test	22	18.09	.236	.429	.494	.150
	Son test	22	20.22	.352			
GEE	Ön test	22	95.63	.989	.203	.241	812
Toplam	Son test	22	96.40	.885			

* $p<0.05$

Tablo 13 incelendiğinde, kontrol grubundaki öğrencilerin ön-test puanlarının ortalamasının ($\bar{X}=95.63$, $SS=.989$) son-test puanlarının ortalamasından ($\bar{X}=96.40$, $SS=.885$) düşük olduğu görülmektedir. Ölçekten aldıkları ön-test-son test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [$t(241)=812$, $*p>.05$]. Bu bulguya göre kontrol grubundaki öğrencilerin Uzlaşî Ünitesi ile ilgili girişimcilik eğilimlerinde öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerinin etkili olmadığı söylenebilir.

Nitel Bulgular*Deney Grubundaki Öğrencilerin Dijital Öykülemeye İlişkin Görüşleri*

Öğrenci günlüklerinden elde edilen alt temalara ilişkin kodlar Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Görüşleri

Tema	Alt tema	Kod	
Girişimcilik eğilimi	Başarılı olma	Öykünün beğenilmesi Araştırma yapma Çabalama Yeni bilgiler edinme	
	Problem çözme	Uzlaşa ve anlaşmayı öğrenme Görev paylaşımı yaparak problemi çözme İş birliği yapmayı öğrenme Bilgilerimi paylaşmayı öğrenme Problem çözmede farklı yolları deneme	
	Yenilikçilik	Ortak fikir üretme Hayal gücünü geliştirme Hayvanların konuşması Öykülerde tarihi resimleri kullanma	
	Kendine güven	Gazeteci gibi hissetme Öykünün en güzel olduğuna inanma Heyecanı yenme Tek başına dijital öykü oluşturabilme	
	Tutum	İlgi	Dersi merakla bekleme Dijital öykü oluşturmaya merak duyma
		Hoşlanma	Derste çok eğlenme, mutlu olma Dersin bitmesini istememe Öykü oluşturmaya çok sevme

Öğrenciler, günlüklerinde derste sıkılmadıklarını, çok eğlendiklerini ve uzlaşa ve anlaşmanın önemini öğrendiklerini (*Biz bu çalışma ile aslında uzlaşmayı öğrendik. Anlaşmazlıkların ne gibi sonuçlarının olduğunu öğrendik sorunlarımızı uzlaşa ile çözebiliriz* (Günlük, Tuğba 22.03.2019)”, mutlu olduklarını, öykü oluşturmaya ve dijital sistemleri (ses kayıt alma, müzik öğeleri belirleme), çoklu ortam öğelerini bulmayı öğrendiklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin günlüklerinde genellikle derste oluşturdukları dijital öyküleme sürecinin basamaklarını yazdıkları, ünitenin içeriğine uygun kavramlardan bahsettikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrenciler dijital öykülemelerinde hayvanları konuşturmanın hoşlarına gittiklerini (*“Hayvanlar ile ilgili yapılan öyküler daha ilgi çekici çünkü insanların ki değişik olmuyor ancak hayvanların konuşması ve arkadaşlıklar kurması daha ilgimi çekiyor”* (Öğrenci günlüğü, Kağan, 15.03.2019), kendilerini gazeteci, bilim insanı, öğretmen gibi (*Sevgili günlük ben hikâyeyi yazdım. Hikâyemde Ebrar öğretmen ben ise Müdür idim. Müdür AZRA HANIM! düşünebiliyor musunuz? hikâyemizin de yöneticisi ben olmuş oldum yani.* (Öğrenci günlüğü, Azra, 08.03.2019) hissettiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin bazıları ilk zamanlarda dijital öyküleme oluşturma sürecinde arkadaşları ile anlaşmazlıklar yaşadıklarını, daha sonra ise gerek konunun içeriğinde geçen bilgilerden gerek kendilerinin ortak çözümler üretmelerinden son öykülerde sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Birkaç öğrenci dijital öykülemeyi oluşturmaya öğrendikleri için anlamadıkları ve zorlandıkları ders ve konularda da dijital öyküleme oluşturacaklarından günlüklerinde bahsetmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu günlüğünde, bu dersin, bir sonraki dersini merakla beklediklerini yazmıştır. Öğrencilerin birçoğu derste yapılan etkinlikleri sevdiğilerinden, dersin bitmesini istemediklerinden ve dijital öykü oluşturmaya çok sevdiğilerinden bahsetmiştir. Öğrenciler, duygu ve düşüncelerini günlüklerine aşağıdaki gibi yansıtmıştır:

Girişimcilik eğiliminden başarılı olma alt temasına yönelik öğrencilerden Gizem günlüğünde şunları yazmıştır:

“Bu gün senaryoyu Eylül yazdı ve biz de seslendirdik. Araştırma yaparak farklı görsellere yer verdik. Ayrıca öykümüzün güzel olmasını çabaladık. Öykümüzü bitirdik. Bizim öykümüz çok güzel oldu bence.” (Öğrenci günlüğü, Gizem, 08.03.2019).

Girişimcilik eğiliminden problem çözmeye yönelik Ali ve Tuğba günlüklerinde şu şekilde belirtmişlerdir:

“Ben kötü okuduğum için seslendirme metinlerini kötü yapıyordum ama daha çok kitap okuyarak bu problemimi çözmeye çalıştım.” (Öğrenci günlüğü, Ali, 15.03.2019). *“Biz bu çalışma ile aslında uzlaşmayı öğrendik. Anlaşmazlıkların ne gibi sonuçlarının olduğunu öğrendik sorunlarımızı uzlaşma ile çözebilirim.”* (Öğrenci günlüğü, Tuğba, 22.03.2019).

Girişimcilik eğiliminden yenilikçilik alt temasına yönelik öğrencilerden Kağan *“Bence hayvanlar ile ilgili öyküler daha ilgi çekici olur çünkü insanların konuşması değişik olmuyor ancak hayvanların konuşması ve arkadaşlık kurması daha ilgi çekici oluyor.”* diyerek yenilikçilik eğilimini belirtmiştir (Öğrenci günlüğü, Kağan, 15.03.2019).

Girişimcilik eğiliminden kendine güven alt temasına yönelik öğrencilerden Tuğba kendine güvendiğini günlüğünde şu ifadelerle belirtmiştir: *“Sevgili günlük bu gün çok sevinçliyim. Neden mi? Çünkü bu gün yeni bir dijital öykü oluşturacağız. Senaryolarımızı oluşturduk çok az kaldı inanıyorum bizim öykümüz en güzel olacak.”* (Öğrenci günlüğü, Tuğba, 08.03.2019).

Öğrencilerin dijital öyküleri isteklilikle oluşturdukları ve oluşturdukları dijital öykülerin problem çözüme, yenilikçilik gibi becerilerine katkılar sağladığı araştırmacı günlüğünde şu şekilde belirtilmiştir:

“Bu hafta çocuklar son dijital öykülerini oluşturdular. Artık çocuklar bilgisayar kullanmaya ve öykü oluşturmaya daha çok hakimler. Çok zorlanmadan oluşan problemlerini kendileri çözerek öykülerini oluşturdular. Hatta bazı öğrenciler programda yetkinleşerek farklı yazı stillerini ve renklendirmeleri kullanarak öykülerini oluşturdular.” (Araştırmacı Günlüğü, 29.03.2019).

Derse yönelik tutumlarından ilgi boyutuna yönelik öğrencilerden Gül dijital öyküleme uygulamaları ile derste çok eğlendiğini *“Ben bu dijital öyküleri oluştururken çok eğlendim. Arkadaşlarımla çok iyi vakit geçirdim. Benim için çok eğlenceli oldu. O yüzden ben bu çalışmanın bitmesini istemiyorum yine yapmak istiyorum çünkü çok eğlenceli.”* (Öğrenci günlüğü, Gül, 08.03.2019) şekilde ifade etmiştir. Bu konuda Mert ve Mehmet şu ifadeleri kullanmıştır:

“Biz bu gün dijital öykü yaptık. Bu gün en güzel gündü. Çok heyecanlıydık. Sıra sıra yazılar yazdık, çok eğlenceli bir gün geçirdik” (Öğrenci günlüğü, Mert, 08.03.2019). *Biz çok güzel bir dijital öykü yaptık. Çok güzeldi. Çok eğlendik. Seslendirmeleri yaparken çok heyecanlandım çokta mutlu oldum. Öykümüzü de yapacağız o daha da güzel olacak.”* (Öğrenci günlüğü, Mehmet, 08.03.2019).

Derse yönelik tutumlarından hoşlanma boyutuna yönelik öğrenciler dijital öykülemeyi çok sevdiğini, uygulamanın bitmesinden dolayı üzüldüklerini günlüklerinde şu şekilde belirtmişlerdir:

“Öyküyü yaparken çok eğlendim ve mutlu oldum. Dijital öyküler olduğu için bu dersi de çok seviyorum, hiç bitmese.” (Öğrenci Günlüğü, Gül, 15.03.2019). *“Bu gün dördüncü öykümüzü oluşturduk. Bir daha yapmayacaktık. Ben bu duruma çok üzülüm. Keşke hiç bitmese.”* (Öğrenci günlüğü, Gizem 29.03.2019). *“Bu gün son öykümüzü oluşturduk. Ben bu duruma çok üzülüm. Öykülerimizi unutmuyacağım her gün izleyeceğim.”* (Öğrenci günlüğü, Cemre, 29.03.2019).

Öğrencilerin istekliliği ve derse karşı tutumlarındaki olumlu değişiklik araştırmacı günlüğünde şu şekilde belirtilmiştir: *“Çocuklar öykülerini genel olarak çok istekli oluşturdular. Derse karşı ilgisiz öğrencilerimde ilgi ve çabalamalar oldu. Çalışmalara katkılar sağladılar. Bu durumun oluşmasında dijital öykülerin dersi sıkıcı düz anlatım biçiminden çıkararak eğlenceli ve aktif katılımlı hale getirmesi olabilir.”* (Araştırmacı Günlüğü, 22.03.2019).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde dijital öyküleme uygulamalarının öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ve derse yönelik tutumlarına etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu araştırma sonucunda (1) deney grubunda uygulanan dijital öykülemenin kontrol grubunda uygulanan öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerinden Uzlaşma Ünitesi ile ilgili öğrencilerin derse yönelik tutumu ve girişimcilik eğilimleri açısından daha etkili olduğu; (2) deney grubundaki öğrencilerin ilgili dersin Uzlaşma Ünitesi ile ilgili derse yönelik tutumunda ve girişimcilik eğilimlerinde dijital öyküleme etkinliklerinin etkili olduğu; (3) kontrol grubundaki öğrencilerin ilgili dersin Uzlaşma Ünitesi ile ilgili derse yönelik tutumunda ve girişimcilik eğilimlerinde öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerin etkili bir yöntem olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği son-test puanları arasında ölçeğin genelinde, hoşlanma boyutunda ve ilgi boyutunda deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre deney grubunda uygulanan dijital öyküleme, kontrol grubunda uygulanan öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerinden Uzlaşma Ünitesi ile ilgili derse yönelik tutum açısından daha etkilidir. Bu durum öğrencilerin derse yönelik tutumlarında dijital öyküleme ile işlenen derslerin, 2018 İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'na göre işlenen derslerden daha etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgu ile paralel olarak, Kahraman (2013) dijital öykülere dayalı işlenen derslerin dersi günlük hayatla ilişkilendirmeyi sağlayarak öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırdığını, öğrencilerin derse katılımlarını ve motivasyonlarını olumlu etkilediğini bulmuştur. Yılmaz (2019) ve Yürük (2015) de araştırmalarında dijital öykülemenin derslerde öğrencilerin eğlendiklerini, derse karşı tutumlarını olumlu etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca dijital öykülemelerin öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyen çalışmalar bulunmaktadır (Büyükcengiz, 2017; Kayalı, 2019; Yang ve Wu, 2012; Yoon, 2013).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ölçeği son-test puanları arasında envanterin genelinde, başarı faktöründe, problem çözme faktöründe ve yenilikçilik faktöründe deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya göre deney grubunda uygulanan dijital öyküleme, kontrol grubunda uygulanan öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerinden, Uzlaşma Ünitesi ile ilgili öğrencilerin girişimcilik eğilimleri açısından daha etkilidir. Bu bulguya paralel olarak, Avcı (2018) farklılaştırılmış öğretim uygulamasının öğrencilerin girişimcilik becerilerini anlamlı derecede arttırdığını belirlemiştir. Çakır (2016) probleme dayalı öğrenme modeline uygun sorgulayıcı deneysel etkinliklerin öğrencilerin girişimcilik ve yaratıcılık becerilerini arttırmada etkili olduğunu ortaya koymuştur. Barba-Sánchez, Atienza-Sahuquillo, McCracken ve Matlay (2016) ilkökul öğrencilerine girişimcilik becerileri kazandırmak amacıyla, durum analizi, materyal geliştirme ve uygulama yaptırmışlar, sonucunda, uygulamanın öğrencilerin girişimcilik yeteneklerini geliştirdiği belirlenmiştir. Göçen (2014) dijital öykülerin öğrencilerin ders çalışma stratejilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Hung ve diğerleri (2012), dijital öykülemenin öğrencilerin problem çözme

becerilerine katkı sağladığını belirlemiştir. Yang ve Wu (2012), dijital öykülemenin öğrencilerin eleştirel düşünme ve öğrenme motivasyonu üzerinde olumlu etkisi olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte, dijital öykülemenin öğrencilerin ders içeriğini anlamalarını, keşfetme isteklerini ve eleştirel düşünme yeteneklerini artırdığını ifade etmişlerdir. Chang (2017) öğrencilerin iş birliği becerilerinin geliştiğini belirtmiştir. Moberg (2014) öğretim stratejilerinin ve aktif temelli öğretim yöntemlerinin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Green (2014) öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmek için oyunlar, doğa, sanat eserleri ve coğrafya ile ilişkilendirerek alıştırmalar yapmalarını sağlamış ve sonuçta öğrencilerin makale, çeşitli konu ve bağlamların girişimcilikle ilgili olduğu birçok yolu fark ettiklerini belirlemiştir.

Araştırmada dijital öyküleme sonucunda deney grubu öğrencilerinin tutum ölçeği ön-test son-test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmasa da, son testten aldıkları puanların ortalamasının ön testten aldıkları puanların ortalamasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum dijital öykülerin öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesine katkı sağladığını düşündürmektedir. Ayrıca, araştırmada öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgularda, dijital öykülemeye yönelik öğrencilerin olumlu görüşlere yer verdiği görülmektedir. Bunlar; dijital öyküyü yaparken çok eğlendikleri ve mutlu oldukları, dijital öyküler olduğu için bu dersi de çok sevdikleri şeklindedir. Bu bağlamda, araştırmada tutum ölçeğine ilişkin nicel bulgulara ve dijital öyküleme yönelik günlüklerden elde edilen nitel bulgulara bakıldığında ulaşılan sonuçların birbirini desteklediği görülmektedir. Benzer bir şekilde, dijital öykülerin dersleri daha eğlenceli ve zevkli hale getirdiği, derslere karşı öğrencilerin ilgilerini artırdığı çeşitli araştırmalarla ortaya koyulmuştur (Akgül, 2018; Baki, 2015; Balaman, 2016; Büyükcengiz, 2017; Demirer, 2013; Green, 2011; Hung vd., 2012; Karakoyun, 2014; Kırıkçı, Ciğerci ve Arıkan, 2020; Jakes ve Brennan, 2005; Yang ve Wu, 2012; Yoon, 2013).

Araştırmada dijital öyküleme uygulamaları sonucunda, deney grubu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri envanterinin toplam puanı ile başarı ve problem çözme alt boyutuna ilişkin ön-test ve son-test puanları incelendiğinde, son-test puan ortalamaları lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bununla birlikte yenilikçilik ve kendine güven alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak son test puan ortalamalarının ön test puan ortalamalarına göre arttığı görülmektedir. Buna göre dijital öyküleme uygulamalarının, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini olumlu yönde etkilediği düşünülebilir. Girişimcilik becerisi doğuştan getirilen bir özellik olsa da öğrencilerin aktif öğrenme yaşantıları ile de geliştirilebilecek becerilerdir. Aktif ve deneysel öğretim yöntemleri, iş birliğine dayalı uygulamalar, farklı eğitim kaynakları bu becerinin gelişimini kolaylaştırabilir (Peschl, Deng ve Larson, 2020). Günümüzde öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmek ve desteklemek için, eğitimciler e-öğrenme sistemlerini, yöntemlerini ve teknolojilerini kullanmalı, videolar, grafikler ve farklı teknolojik aletlerle sunumlarını daha ilgi çekici hale getirmeyi seçmelidir. Sınıf ortamı, basit bir çevrimiçi aramayla kolayca bulunamayan problemlerle, öğrencileri öğrenmeye zorlayan, sınıf dışı öğrenme fırsatları ile genişletilmiş etkileşimli olmalıdır (Bauman ve Lucy, 2021). Gibb (1993)'e göre, girişimcilik becerileri sabit kişilik özellikleri değildir, ancak aktif yaşantılara bağlı öğrenme süreçleri aracılığıyla deneyim yoluyla öğrenilebilir ve geliştirilebilir (aktaran Athayde, 2009).

Araştırmada kontrol grubundaki öğrencilerinin tutum ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin son test puanlarında ön teste göre düşüş olduğu görülmüştür. Son test puanlarında düşüş olması 2018 İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nın Uzlaşma ünitesinde derse yönelik tutum geliştirmede tek başına yeterli olmadığını düşündürmektedir. Bu nedenle, dersin amaçlarına ulaşmada, öğretmenlerin farklı yöntem, teknik ve araç gereçleri kullanması önemlidir. Araştırmada kontrol grubundaki öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri envanteri ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin son test puanlarında ön teste göre düşüş olduğu görülmüştür. Bu sonuç 2018 İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nın öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine katkı sağlamadığını, hatta olumsuz yönde etkilediğini düşündürmektedir. Bacanak (2013) ve Çelik, Gürpınar, Başer ve Erdoğan (2015) tarafından girişimcilik becerisini geliştirmede öğrenci merkezli öğretim yöntem ve tekniklerin (deney, soru-cevap, kubaşık öğrenme, oyun, beyin fırtınası, buluş, canlandırma, drama, proje, görüşme ve münazara vb.) kullanılması önerilmiştir. Barba-Sánchez ve diğerleri (2016) iletişim, iş birliği, liderlik ve sorumluluk gerektiren uygulamaların öğrencilerde girişimcilik becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğunu vurgulamıştır. Bunu başarmak için ilkökul öğretim programlarının bu becerileri geliştirecek şekilde düzenlenmesi, öğretmenlerin bu konuda eğitim alması ve derslerinde uygulamaları önerilmektedir.

Araştırmada öğrenci günlüklerinden elde edilen nitel verilere ilişkin bulgulara bakıldığında öğrenciler derste sıkılmadıklarını, çok eğlendiklerini, mutlu olduklarını, sürecin eğlenceli, zevkli ve sıradanlıktan uzak olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde derslerde dijital öykülerin kullanıldığı araştırmalarda da öğrenciler dijital öykülerle eğitim sürecinin daha eğlenceli ve zevkli geçtiğini, motivasyonlarının arttığını belirtmiştir (Baki 2015; Dayan, 2017; Green, 2011; Kieler, 2010; Jakes ve Brennan, 2005; Yang ve Wu, 2012; Yılmaz, 2019). İlkokulda sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin motivasyonlarının düşük olduğu derslerde dijital öykülemeleri kullanmaları öğrencilerin ilgilerini derse çekmede katkı sağlayabilir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu araştırmada, dijital öyküleme uygulamalarının dördüncü sınıf İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde öğrencilerin girişimcilik eğilimine ve tutumlarına etkisi incelenmiştir. Elde edilen veriler ışığında, dijital öykülemenin bu derse ait öğretim programında yer alan yetkinlikler ve diğer beceriler üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Bu araştırmada, dijital öykülerin geliştirilmesi için "Microsoft Photo Story" programı kullanılmıştır. Dijital öykülerin geliştirilmesinde bu tür programlar yerine, öğrencilerin Web 2.0 araçları kullanarak dijital öyküler hazırladığı çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Bu araştırma, bir devlet ilkokulunda öğrenim gören 44 dördüncü sınıf öğrencisi ile sınırlıdır. Dolayısıyla az sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Daha çok okulun ve katılımcının olduğu, geniş sürece yayılan araştırmalar yapılması önerilebilir.

Bu araştırmadaki uygulama süreci, deney grubunda uygulanan dijital öyküleme yöntemi ve kontrol grubunda uygulanan güncel öğretim programında belirtilen yöntem ve teknikler ile sınırlıdır. Bu nedenle, dijital öykülemenin farklı öğrenme metotları ile karşılaştırıldığı çalışmalar yapılabilir.

Uygulama, dördüncü sınıf İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programı'nda "Uzlaşma Ünitesi" için dört hafta ile sınırlı tutulmuştur. Dersin farklı ünitelerine yönelik dijital öykülerin etkisi araştırılabilir.

Bu araştırma, derse yönelik tutum ölçeği, girişimcilik eğilimi envanteri ve öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerle sınırlıdır. Öğrencilerin derse yönelik tutumu ve girişimcilik eğilimleri farklı ölçme araçları ile tespit edilebilir.

Kaynakça

- Akgül, G. (2018). *The effects of creative drama use on success, attitude and scientified creativity during digital calling in science and technology course* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Albarracín, D., Johnson, B. T., Zanna, M. P. ve Kumkale, G. T. (2005). Attitudes: Introduction and scope. D. Albarracín, B. T. Johnson ve M. P. Zanna (Ed.), *The handbook of attitudes* içinde (s. 3-19). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Aslan, S. ve Aybek, B. (2018). An examination of classroom teachers' views regarding primary school 4th grade human rights, citizenship and democracy curriculum. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty*, 38(1), 233-262.
- Athayde, R. (2009). Measuring enterprise potential in young people. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(2), 481-500.
- Avcı, Ö. (2018). *The effect of differential teaching applications on students' entrepreneurship skills and academic success* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Aydın, E. ve Öner, G. (2016). Investigation of entrepreneurship levels of social studies and classroom teacher candidates. *Kırşehir Journal of Education Faculty*, 17(3), 497-515.
- Bacanak, A. (2013). Teachers' views about science and technology lesson effects on the development of students' entrepreneurship skills. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13(1), 609-629.
- Baki, Y. (2015). *The effect of digital stories on the sixth grade students' writing process* (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Balaman, F. (2016). The effect of digital storytelling method upon the democratic value judgement of university students: Sample of Mustafa Kemal University. *Current Research in Education*, 2(1), 42-52.
- Barba-Sánchez, V., Atienza-Sahuquillo, C., McCracken, M. ve Matlay, H. (2016). The development of entrepreneurship at school: The Spanish experience. *Education & Training*, 58(7-8), 783-796.
- Bartulović, P. ve Novosel, D. (2014). Entrepreneurial competencies in elementary schools. *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 4(1), 83-87. <https://hrcak.srce.hr/134605> adresinden erişildi.
- Bauman A. ve Lucy, C. (2021). Enhancing entrepreneurial education: Developing competencies for success. *The International Journal of Management Education*, 19(1), 100293.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods* (5. bs.). Boston: Allyn & Bacon.
- Bozbek, M. ve Demir, S. B. (2014). Attitude scale towards citizenship and democracy education lesson: Development, validity and reliability study. *Dicle University Journal of Ziya Gökalp Education Faculty*, 23, 323-351.
- Bozkurt, Ö. ve Erdurur, K. (2013). Effect of entrepreneurs personality characteristics in entrepreneurial tendency: A study on potential entrepreneurs. *Journal of Entrepreneurship and Development*, 8(2), 57-78.
- Brace, A. M., Finkelstein, B. N. ve Sealy, D. A. (2015). Evaluating the effectiveness of creating digital stories in a college classroom to promote a healthy food system. *Food Studies*, 6(1), 15-26.
- Büyükcengiz, M. (2017). *The effect of digital storytelling method on elementary school students' academic successes, scientific process skills, and attitudes towards the course in the context of science course* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Handbook of data analysis for social sciences* (23th ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükyılmaz, O., Karakaya, A. ve Yıldırım, C. (2015). The differences between entrepreneurial tendency of individuals in terms of demographic characteristics that participated in the entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurship and Development*, 10(2), 105-125.

- Chang, W. N. (2017). The effects of digital storytelling on student achievement, social presence, and attitude in online collaborative learning environments. *Interactive Learning Environments*, 25(3), 412-427.
- Chung, S. K. (2007). Art education technology: Digital storytelling. *Art Education*, 60(2), 17-22.
- Creswell, J. W. ve Plano-Clark, V. L. (2014). *Mixed method research: Design and execution* (A. Delice, Trans.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. ve Tashakkori, A. (2007). Developing publishable mixed methods manuscripts. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(2), 107-111.
- Çakır, E. (2016). *Open-ended investigative-interrogative learning activities and its effect on entrepreneurship and creativity in science teaching* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Çelik, H., Gürpınar, C., Başer, N. ve Erdoğan, S. (2015). Opinions of science teacher towards of students' creative thinking and entrepreneurship skills. *The Journal of International Education Science*, 2(4), 277-307.
- Çiftçi, M. (2019). *The effects of digital stories on reading skills of primary education second grade students* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Damar, A. (2015). *The impact of entrepreneurship personality characteristics on entrepreneurship tendency of students: A comparative study at Sannio and Selcuk Universities* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Dayan, G. (2017). *The dijital storytelling practices of primary school students in Turkish classes* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Demirbaş, İ. (2019). *The effect of digital stories on the primary school students' listening comprehension and creative writing skills* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Demirer, V. (2013). *Use of e-storytelling in primary education and its effects* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Dorner, R., Grimm, P. ve Abawi, D. F. (2002). Synergies between interactive training simulations and digital storytelling: A component-based framework. *Computers & Graphics*, 26, 45-55.
- Durdi, M. ve Erdamar, G. (2020). Social studies teachers' and classroom teachers' views about the syllabus of the 4th grade human rights, citizenship, and democracy course. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 193-218.
- Erdoğan, E. (2021). The impact of digital storytelling on the academic achievement and democratic attitude of primary school students. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 16(1), 427-448. doi:10.29329/epasr.2020.334.22
- Garcia, P. A. ve Rossiter, M. (2010). Digital storytelling as narrative pedagogy. D. Gibson ve B. Dodge (Ed.), *Proceedings of society for information technology & teacher education international conference 2010* (s. 1091- 1097). Chesapeake, VA: AACE.
- Garrety, C. ve Schmidt, D. (2008). *The evolution of digital storytelling: From enhanced oral tradition to genres for education*. Waynesville: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- George, D. ve Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference* (4. bs.). Boston: Allyn & Bacon.
- Gider, B. (2019). *The effect of individual and cooperative digital storytelling activities on the writing performance and language development of gifted students* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli.
- Gimeno-Sanz, A. (2015). Digital storytelling as an innovative element in English for specific purposes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 178, 110-116. doi:10.1016/j.sbspro.2015.03.163
- Göçen, G. (2014). *The effect of digital storytelling method on students' academic achievement and learning and study strategies* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

- Green, K. M. (2014). Creative-thinking exercises for entrepreneurship class. *Journal of Business Cases and Applications*, 12, 1-10.
- Green, M. R. (2011). *Teaching the writing process through digital storytelling in pre-service education* (Doktora tezi). Teksas A&M Üniversitesi, Texas.
- Güreşçi, E. (2014). An investigation over entrepreneurship tendency: An example, Ispir Hamza Polat vocational school. *Journal of Entrepreneurship and Development*, 9(1), 23-38.
- Hastürk, E. (2019). *Looking for the course of human rights, citizenship, and democracy from the aspect of social studies experts and teachers: Who should teach this course?* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Hung, C. M., Hwang, G. J. ve Huang, I. (2012). A Project- based digital storytelling approach for improving students learning motivation, problem- solving competence and learning achievement. *Educational Technology and Society*, 15(4), 368-379.
- İşcan, Ö. F. ve Kaygın, E. (2011). An investigation to determine the entrepreneurship tendency of university students as potential entrepreneurs. *Journal of Organization and Management Sciences*, 3(2), 275-286.
- Jakes, D. (2006). Standards-proof your digital storytelling efforts. <https://www.techlearning.com/news/standardsproof-your-digital-storytelling-efforts> adresinden erişildi.
- Jakes, D. S. ve Brennan, J. (2005). Capturing stories, capturing lives: An introduction to digital storytelling. http://www.jakesonline.org/dst_techforum.pdf adresinden erişildi.
- Kahraman, Ö. (2013). *The effect of using teaching materials prepared by digital storytelling method at the engagement of learning cycle on physics course achievement and motivation level* (Yayımlanmamış doktora tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Karakoyun, F. (2014). *Examining the views of elementary school students and preservice teachers about digital storytelling activities in online environment* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kayalı, D. (2019). *An action research to develop design-oriented thinking skills of 6th grade students through digital narrative method* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Kırkçı, A. C., Ciğerci, F. M. ve Arıkan, I. (2020). Use of digital storytelling in the 4th grade social studies course. *International Online Journal of Educational Sciences*, 12(5), 96-113.
- Kieler, L. (2010). A reflection: Trials in using digital storytelling effectively with the gifted. *Gifted Child Today*, 33(3), 48-52.
- Lambert, J. (2013). *Digital storytelling: Capturing lives, creating community* (4. bs.). Londra: Routledge.
- McLellan, H. (2006). Digital storytelling in higher education. *Journal of Computing in Higher Education*, 19(1), 65-79.
- Meadows, D. (2003). Digital storytelling: Research-based practice in new media. *Visual Communication*, 2(2), 189-193.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2. bs.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Human rights, citizenship and democracy course curriculum, primary school 4th class*. Ankara: MEB.
- Moberg, K. (2014). Two approaches to entrepreneurship education: The different effects of education for and through entrepreneurship at the lower secondary level. *The International Journal of Management Education*, 12(3), 512-528.
- Nuhoğlu, H. (2008). The development of an attitude scale for science and technology course. *Elementary Education Online*, 7(3), 627-639.

- Patır, S. ve Karahan, M. (2010). A field research on entrepreneurship education and determination of the entrepreneurship profiles of university students. *Business and Economics Research Journal*, 1(2), 27-44.
- Peschl, H., Deng C. ve Larson, N. (2020). Entrepreneurial thinking: A signature pedagogy for an uncertain 21st century. *The International Journal of Management Education*, 19(1), 100427. doi:10.1016/j.ijme.2020.100427
- Robin, B. (2006). The educational uses of digital storytelling. C. Crawford, R. Carlsen, K. McFerrin, J. Price, R. Weber ve D. Willis (Ed.), *Proceedings of society for information technology & teacher education international conference* içinde (s. 709-716). Orlando, Florida, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Rule, L. (2010). Digital storytelling: Never has storytelling been so easy or so powerful. *Knowledge Quest*, 38(4), 56-58.
- Sağlam, H. İ. ve Hayal, M. A. (2015). The views of class teachers on the incorporation of human rights, citizenship, and democracy courses in the curriculum of fourth graders. *Abant İzzet Baysal University Journal of the Faculty of Education*, 15(1), 207-217.
- Sandaran, S. C. ve Kia, L. C. (2013). The use of digital stories for listening comprehension among primary Chinese medium school pupils: Some preliminary findings. *Jurnal Teknologi*, 65(2), 125-131.
- Sarıtaş, A. ve Duran, G. (2017). A research to determine the entrepreneurial tendency of university students. *Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University*, 5(1), 147-165.
- Sawyer, C. B. ve Willis, J. M. (2011). Introducing digital storytelling to influence the behavior of children and adolescents. *Journal of Creativity in Mental Health*, 6(4), 274-283.
- Sever, T. (2014). *An investigation into the impact of digital storytelling on the motivation level of students master of academic thesis* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Tetik, T. (2020). *Digital storytelling activities in supporting writing skills of gifted primary school students: An action research* (Yayımlanmamış doktora tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Titus, U. B. (2012). *Digital storytelling in a science curriculum: The process of digital storytelling to help the needs of fourth grade students understand the concepts of food chains* (Yüksek lisans tezi). University of Hofstra, New York.
- Toprak, E. ve Demir, S. B. (2017). Evaluation of the problems encountered in 4 th grade "Human Rights, Citizenship And Democracy" course by form teacher. *Abant İzzet Baysal University Journal of the Faculty of Education*, 17(4), 2160-2179.
- Toprak, F. Ö. (2019). *The effect of interactive historical vignettes prepared by digital storytelling on students' views on scientific knowledge* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Ünlü, B. (2018). *The effect of digital stories based social studies courses on students' achievement, locus of control and critical thinking skills* (Yayımlanmamış doktora tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Ünlü, B. ve Yangın, S. (2018). Effect of social studies course supported with digital stories on critical thinking skills of students. *Recep Tayyip Erdogan Universtiy Journal of Social Sciences*, 6(11), 1-29.
- Vaidya, S. (2007). Promoting entrepreneurial attitudes and skills through elementary education to meet the future professional needs: An action research project. <http://hdl.handle.net/123456789/616> adresinden erişildi.
- Vogradova, P., Linville, H. A. ve Bickel, B. (2011). Listen to my story and you will know me: Digital stories as student-centered collaborative projects. *TESOL Journal*, 2(2), 173-202.
- Wang, S. ve Zhan, H. (2010). Enhancing teaching and learning with digital storytelling. *International Journal of Information and Communication Technology Education*, 6(2), 76-87.

- Wu, J. ve Chen, D. T. V. (2020). A systematic review of educational digital storytelling. *Computers & Education* 147, 1-16. doi:10.1016/j.compedu.2019.103786
- Xu, Y., Park, H. ve Baek, Y. (2011). A new approach toward digital storytelling: An activity focused on writing self-efficacy in a virtual learning environment. *Educational Technology & Society*, 14(4), 181-191.
- Yang, Y.-T. C. ve Wu, W.-C. I. (2012). Digital storytelling for enhancing student academic achievement, critical thinking, and learning motivation. A year-long experimental study. *Computers & Education*, 59(2), 339-352.
- Yılmaz, M. (2019). *The effect of digital storytelling activities that performed with program visualization tool on creative problem solving skill and attitude towards computer* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yoon, T. (2013). Are you digitized? Ways to provide motivation for ELL's using digital storytelling. *International Journal of Research Studies in Educational Technology*, 2(1), 25-34.
- Yurtseven, R. ve Ergün M. (2018). Development of entrepreneurship tendencies inventory for children (ETIC). *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(5), 125-145.
- Yürük, S. E. (2015). *The effect of digital story based values education on students' attitudes and value acquisition* (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.